

PERFECTIONAREA PROFESIONALĂ CA MECANISM DE EFICIENTIZARE A ACTIVITĂȚII ÎN CADRUL BIROULUI NAȚIONAL DE STATISTICĂ

Natalia IURCU,
consultant,
Biroul Național de Statistică al
Republicii Moldova

SUMMARY

An administrative system equipped with sufficient material and financial resources, with necessary administrative law can not function without civil servants well trained professional and managerial, that requires, according the law in the public administration, creating and building a corps of career civil servants, professional, politically neutral and compatible with existing structure in member countries of the European Union.

86

For these reasons, currently, the process of modernizing the civil service in the republic requires: functional improvements, organizational improvements, improvements of skills, infrastructure improvements.

Un sistem administrativ dotat cu suficiente mijloace materiale și financiare, cu legi administrative necesare nu-și poate îndeplini funcțiile fără funcționari publici bine pregătiți profesional și managerial, de aceea se impune, conform legislației în vigoare în domeniul administrației publice, crearea și consolidarea unui corp de funcționari publici de carieră, profesionist, neutru politic și compatibil cu structurile existente în țările membre ale Uniunii Europene.

Din aceste considerente, actualmente, procesul de modernizare a serviciului public din republică necesită: îmbunătățiri funcționale, îmbunătățiri organizaționale, îmbunătățiri ale competențelor, îmbunătățiri ale infrastructurii.

Pentru a satisface aceste necesități, instruirea (formarea și perfecționarea)

profesională a funcționarilor publici urmează să devină un proces continuu și organizat, care să țină seama atât de transformările care au loc în cadrul administrației publice, cât și de cele care pot fi anticipate.

Pentru a atinge acest scop, este necesar să fie produse schimbări în atitudini, sisteme și structuri. Mai mult ca atât, este necesar de a motiva și a stimula funcționarii publici, ca ei să-și asume responsabilitatea pentru gestiunea instruirii individuale.

Instruirea presupune pătrunderea esenței, înțelegerea integrală, capacitatea de a gândi creativ, fără limitare la răspunsuri stereotipice, capacitatea de a analiza și a aprecia, de a lua decizii etc.

Pe lângă studiile de bază, este necesară acumularea unor cunoștințe specifice în domeniul administrării publice, deprinderi

și abilități sociale și interpersonale corespunzătoare postului de muncă, cum ar fi: capacitatea de a colabora și a lucra în echipă, de a lucra creativ și a menține standardele calității.

Astfel, perfecționarea profesională presupune cunoștințe teoretice despre drept și știința administrativă, cunoștințe specifice domeniului autorității publice, experiență în domeniu, ușurință în aplicarea în practică, aptitudini intelectuale etc.

Dar, ca să se obțină o asemenea competență profesională, este necesar ca toate instituțiile să asigure formarea personalului pentru administrația publică, să realizeze o legătură strânsă, pe de o parte, între procesul de învățământ și cercetare, iar, pe de altă parte, între acesta și practică. În scopul asigurării serviciului public cu cadre de un înalt nivel profesionist și cultural, este necesară crearea unui sistem de stat de formare, recalificare și perfecționare profesională a funcționarilor publici.

Sistemul de stat de formare, recalificare și perfecționare profesională a funcționarilor publici trebuie să includă programele instructive profesionale de formare, recalificare și perfecționare profesională a funcționarilor publici în domeniul de activitate, programele de specializare în domeniul administrării publice, instituțiile de învățământ acreditate, care vor realiza aceste programe și organele care vor asigura gestiunea acestor procese. Statul este responsabil totalmente de formarea, organizarea, dezvoltarea și conținutul sistemului de instruire continuă a funcționarilor publici.

Guvernul își asumă rolul de coordonare și asistență deplină, fiind responsabil de infrastructură; suportul legislativ; stabilirea standardelor; asigurarea/controlul calității;

asigurarea mecanismului de acreditare/licențiere a instituțiilor de învățământ.

Finanțarea procesului de formare, recalificare și perfecționare profesională a funcționarilor publici se efectuează din contul mijloacelor bugetare prevăzute în acest scop, al altor resurse financiare neinterzise de legislație (granturi, proiecte internaționale etc.). Investirea de către guvern în pregătirea și dezvoltarea funcționarilor din autoritățile publice centrale și locale trebuie să capete un caracter prioritar.

În principiu, numai funcționarii publici, care vor înțelege foarte bine cultura organizației, tendințele dezvoltării economiei și societății, a pieței muncii, cerințele noi față de deprinderile de muncă, schimbarea valorilor și atitudinilor, importanța parteneriatului, a responsabilităților, motivației și stimulării, vor putea realiza cu succes, efectiv și eficient obiectivele organizaționale.

Principalii factori ce influențează formarea pentru integrarea europeană a funcționarilor publici, în opinia specialiștilor în domeniu, se referă la legislație; mentalitate și educație; modalități de perfecționare; calitatea resurselor umane; colaborarea între specialiștii în domeniu și practicieni; îmbunătățirea comunicării pe orizontală și pe verticală etc.

Prin urmare, o administrație publică modernă trebuie să fie caracterizată de o funcționare eficientă și eficace, de transparență și adaptabilitate. Utilizarea noilor tehnologii ale informației și comunicării constituie mijloacele principale de punere în practică a acestor concepte. Toate acestea presupun, pe lângă asigurarea unei dotări tehnice corespunzătoare, existența unui personal capabil să utilizeze aceste tehnologii.

Așadar, întru realizarea prevederilor art.37 alin.(4) din Legea nr.158-XVI din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public privind aprobarea de către Guvern a modului de organizare și desfășurare a procesului de dezvoltare profesională continuă a funcționarilor publici, Biroul Național de Statistică (BNS) a realizat la nivel de instituție instruirea (internă și externă) și perfecționarea personalului atât în cadrul Academiei de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova, cât și în cadrul altor instituții sau în afara hotarelor țării.

Perfecționarea profesională continuă a funcționarilor publici din cadrul BNS se realizează prin următoarele tipuri de instruire: instruire internă și instruire externă. Instruirea internă include cursuri de instruire de lungă și scurtă durată, seminare, mese rotunde etc. Specialiștii BNS organizează pentru colaboratorii organelor teritoriale pentru statistică (OTS) cursuri de instruire în domeniile statisticii pe termen scurt, tehnologiilor informaționale; iar experții străini susțin cursuri de instruire a programelor PC-Axis, SAS, formare de formatori cu participarea specialiștilor din cadrul BNS, inclusiv colaboratori din cadrul OTS.

Procesul de perfecționare profesională continuă în cadrul BNS (instruirea externă) se realizează prin diverse forme de instruire: cursuri de instruire de scurtă și lungă durată, seminare, conferințe, mese rotunde, ateliere etc. Activitățile de instruire se realizează prin diferite metode: prelegeri, studii de caz, discuții, întrebări-răspunsuri, prezentări, lucru în grup etc.

La selectarea metodelor de instruire se ține seama de specificul procesului de instruire a adulților. Așadar, în fiecare an,

Academia de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova, întru realizarea comenzii de stat privind perfecționarea profesională a personalului din administrația publică, aprobată prin Hotărâre de Guvern, prezintă un plan de desfășurare a cursurilor de perfecționare. În conformitate cu prevederile pct.3 al Hotărârii menționate, Biroul Național de Statistică respectă întocmai planul-grafic al cursurilor de perfecționare profesională a personalului din administrația publică. Activitățile de instruire se realizează prin diverse metode, cum ar fi prezentarea subiectelor relatate în Power Point, lucru în grup, prelegeri, discuții, activitate practică etc.

Funcționarii publici din cadrul BNS, care sunt delegați la cursuri de instruire, participă activ la realizarea obiectivelor de instruire, oferă informații necesare pentru evaluarea eficienței activităților de instruire și aplică cunoștințele, abilitățile și modelele de comportamente obținute în activitatea practică. Tematica cursurilor este bine determinată, ținându-se seama de necesitățile de instruire; cheltuielile necesare pentru realizarea cursurilor sunt acoperite din contul mijloacelor bugetare alocate Academiei de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova și din Fondul Fiduciar multidonator. La finele fiecărui curs, participanților li se eliberează documente de certificare a absolvirii cursului.

După cum s-a menționat, procesul de dezvoltare profesională impune introducerea și utilizarea conceptelor moderne, caracteristice managementului public, folosite în administrațiile de peste hotare.

Chiar dacă nu sunt implicate direct în elaborarea și implementarea procesului de dezvoltare profesională continuă a

funcționarilor publici, instituțiile Uniunii Europene și alte organisme internaționale au, în acest proces, statutul unui actor important care, prin programele specifice de pregătire și construcție instituțională, oferă suportul pentru transferul de cunoștințe necesare fundamentării și asigurării standardelor europene de dezvoltare profesională a funcționarilor publici în domeniul statistic.

În anul 2008, din contul mijloacelor financiare oferite de Norvegia în cadrul Memorandumului de Înțelegere între Statistica Norvegiei și Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova, a fost organizat primul an de studii de masterat la Academia de Studii Economice din Moldova, Facultatea Cibernetică, Statistică și Informatică Economică, specialitatea analiza statistică în economie și business pentru 6 colaboratori din cadrul BNS, iar în anul 2009 alți 10 colaboratori din cadrul BNS au fost admiși la ASEM pentru a face studii de masterat. Specializarea de studii postuniversitare de masterat „Analiza statistică în economie și business” prevede aprofundarea cunoștințelor și extinderea abilităților privind analiza datelor statistice și elaborarea de sondaje și scenarii economice în susținerea activităților administrațiilor publice și celor de afaceri.

Organizarea cursurilor, calitatea predării, precum și însușirea individuală a materialului predat, au asigurat o aprofundare a cunoștințelor în domeniu și o aplicare practică mai eficientă a softurilor SPSS, EvIEWS, Microsoft Office Access, care facilitează efectuarea unor calcule complexe în domeniul statistic. Studiile au fost organizate în conformitate cu cerințele și necesitățile profesionale ale colaboratorilor BNS.

Considerăm că aceste studii de masterat oferă colaboratorilor posibilitatea

de a deveni buni specialiști în analiza informației economice, elaborarea de pronosticuri economice și efectuarea diferitelor sondaje, iar cunoștințele acumulate permit aprofundarea și perfecționarea cunoștințelor obținute în instituția de învățământ superior și în perioada de activitate la BNS. În cadrul altor instituții au fost organizate seminare de instruire specializate în diverse domenii la care au participat funcționari publici din cadrul BNS.

Un impediment important în procesul de asimilare a experienței internaționale în domeniul statisticii constituie cunoașterea insuficientă a limbilor engleză și franceză, fapt care împiedică familiarizarea cu standardele internaționale în domeniul statistic și cele mai bune practici ale altor țări. Din aceste considerente, în anul 2009, au fost bine venite cursurile de studiere a limbii engleze organizate de către Direcția politică de cadre a Guvernului Republicii Moldova, împreună cu Centrul de Studiere a Limbilor Moderne „QUO VADIS”, de care au beneficiat 19 persoane (în anul 2010 16 persoane continuă studiul limbii engleze); și organizarea cursurilor de studiere a limbii franceze de către Alianța Franceză, la care au participat 20 de persoane din cadrul BNS.

Centrul de Studiere a Limbilor Moderne „QUO VADIS” și Alianța Franceză își aduc aportul la organizarea acestor cursuri de limbă engleză și limbă franceză pentru colaboratorii din cadrul BNS. Evenimentul în cauză prezintă un real succes pentru perfecționarea profesională a funcționarilor publici din cadrul BNS, contribuind, totodată, la ridicarea nivelului profesional prin cunoașterea limbilor moderne.

Apreciem, în mod deosebit, contribuția echipei de profesioniști din cadrul instituțiilor la buna desfășurare a cursurilor în cauză.

Se folosesc metode de instruire ce corespund standardelor europene. Prin urmare, în anul 2009, datele privind instruirea profesională a funcționarilor publici din aparatul central al Biroului Național de Statistică expediate în adresa Cămarilor de Stat, arată că gradul de instruire a personalului constituie 72,45%, ceea ce rezultă că au fost instruiți 71 de funcționari publici din aparatul central al BNS (44 de persoane au fost instruite, cel puțin, 40 ore).

Astfel, la toate nivelurile trebuie să constituie o prioritate formarea funcționarului public cu performanțe de nivel european, conștient de faptul că este în serviciul cetățeanului și că are un rol imens în procesul de integrare europeană, respectiv acela de a pune în practică, în mod eficient, întregul cadru legislativ creat, precum și de a contribui la perfecționarea acestuia.

De asemenea, în opinia specialiștilor există ideea că trebuie să se acționeze în mai multe direcții pentru creșterea nivelului calitativ al funcționarului public, și anume:

a) punerea unui accent deosebit pe formarea și perfecționarea funcționarului public în conformitate cu cerințele Uniunii Europene, dar în condițiile concrete, specifice Republicii Moldova;

b) realizarea unor forme de pregătire profesională și specializare care să-l ajute și să-l determine pe funcționarul public să asimileze noi cunoștințe profesionale, specifice administrației și, nu în ultimul rând, să conștientizeze că este în slujba cetățeanului. Rezultatul instruirilor și pregătirilor profesionale va trebui să se reflecte în creșterea competențelor funcționarilor publici și a eficienței activității întregului personal din administrație. Pregătirea profesională a funcționarilor publici trebuie planificată, organizată și temeinic fundamentată, deoarece în

administrația publică există personal cu specializări variate;

c) o altă direcție de creștere a nivelului calitativ al funcționarului public o constituie sporirea motivării acestuia printr-un sistem de recompense atractiv și stimulat, știut fiind faptul că motivarea, din punct de vedere managerial, constituie baza antrenării personalului în scopul îndeplinirii obiectivelor propuse la nivel organizațional;

d) conceperea unui mecanism și a unor proceduri simple de evaluare a activității funcționarului public, factor important al creșterii eficienței muncii sale;

e) conștientizarea de către funcționarul public a misiunii pe care o are integrarea europeană.

Cu toate acestea, considerăm că ansamblul măsurilor cuprinse în procesul de perfecționare continuă trebuie să conducă nemijlocit la profesionalizarea funcției publice prin asimilarea celor mai bune practici de comportament, relații publice etc., iar funcționarul public, la rândul său, demonstrează, în urma evaluării, că și-a însușit la un nivel corespunzător, cuantificat printr-un calificativ, conținutul formării și îndeplinește criteriile de performanță specifice funcției pe care o ocupă, formulate din perspectiva profesionalizării funcției publice.

În opinia noastră, există totuși probleme care complică realizarea perfectă a procesului de dezvoltare profesională continuă:

- neadaptarea suficientă a conținutului programelor existente la cerințele și standardele practicate în țările europene;

- finanțarea insuficientă a participării personalului din administrația publică la diferitele programe de formare;

- existența unor importante diferențe organizaționale și operaționale între

furnizorii de formare continuă.

În scopul îmbunătățirii situației existente la nivelul formării continue a funcționarilor publici, Biroul Național de Statistică propune:

- colaborarea cu instituțiile de specialitate din țările Uniunii Europene și afilierea la rețelele europene de formare continuă;
- crearea unor standarde privind procesul de formare, proiectare și elaborare a planurilor de învățământ;

- îmbunătățirea legislației secundare referitoare la formarea continuă a funcționarilor publici.

Crearea unui sistem modern și transparent de perfecționare profesională, prin prisma standardelor europene, solicită susținerea și dezvoltarea abilităților și componentelor funcționarilor publici de a utiliza noi instrumente, mecanisme și proceduri specifice unui management public modern.

BIBLIOGRAFIE

1. Legea nr. 158-XVI din 04 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public (în vigoare de la 01.01.2009).
2. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 845 din 26.07.2004 cu privire la perfecționarea profesională a funcționarilor publici.
3. Aurel Simboteanu. Reforma administrației publice în Republica Moldova, Editura Museum, Chișinău, 2001.
4. Marina Postolache. Serviciul public. Editura Tehnica-info, Chișinău, 2005.
5. www.ramp.ase.ro, 15.04.2010.
6. www.cefoco.ro, 16.04.2010.
7. www.rapec.gov.md, 16.04.2010.

Prezentat: 24 septembrie 2010.

Recenzent: Claudia CRĂCIUN, doctor în pedagogie, profesor universitar.

E-mail: natalia.iurcu@statistica.md